

مشخصات لایحه

دوره هشتم - سال دوم

شماره ثبت:

۳۵۹

شماره چاپ:

۸۶۵

تاریخ چاپ:

نام دفتر:

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۹۹۴۸-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۸۸/۱۲/۲

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه انتقال محکومین به حبس بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت قطر» (اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

به طور کلی انعقاد موافقتنامه‌های همکاری قضایی، انتقال محکومان و استرداد مجرمان امثال آن بین ایران و سایر کشورها لازمه تمثیت امور قضایی ایران از جهت رفع موانع اجرای عدالت قضایی به جهت خارج بودن موضوع از قلمرو صلاحیت سرزمینی محاکم ایران و یا نبود امکان مادی اجرای آرای محاکم به جهت در دسترس نبودن مجرمان می‌باشد، لکن انعقاد چنین موافقتنامه‌هایی از دو حیث واجد اشکال شرعی است. اولاً امور قضایی بر پایه اعتبارات بنیان نهاده شده و موضوعات و احکام ملاک عمل در این حوزه کاملاً تابع نظر قانونگذاران هر کشور می‌باشد، بنابراین از جهت شرعی لازم است اولاً مراجع ذیربط در اعتبار این امور و مراجعی که به شناسایی موضوعات و اجرای احکام قضایی می‌پردازند دارای صلاحیت شرعی باشند، ثانیاً قوانین مستند آرای قضایی از حیث عدم مغایرت با موازین شرعی مورد نظارت و بررسی فقهی قرار گیرند.

تحلیل ایرادات شورای نگهبان

۱. جزء چهار ماده (۱) مقرر داشته است: (اقارب شخص محکوم به مفهومی است که در قانون دولت متبوع محکوم تعریف شده است) حال آنکه بنابر فقه اسلامی اقارب از جمله مفاهیم اعتباری می‌باشند که شارع مقدس اقدام به تعریف آن نموده است، بنابراین محتمل است تعریف مفهوم و قلمرو مصداق آن در قوانین افغانستان مغایر موازین شرع باشد.

۲. ماده (۲) موافقتنامه حاضر از آن حیث که آرای محاکم قضایی قطر را صرفنظر از احراز عدم مغایرت قانون مستند آنها با موازین شرعی نافذ دانسته است به لحاظ شرعی این ماده محل تأمل می‌باشد.

۳. بند «۳» ماده (۱۲) - مقرر داشته «اجرای حکم محکومیت تابع قوانین کشور اجراکننده حکم خواهد بود و فقط آن کشور صلاحیت اتخاذ تمام تصمیم‌های مناسب در مورد محکوم را دارا خواهد بود» حال آنکه اطلاق این حکم مستلزم اختیار محاکم کشور قطر در عمل برطبق قوانین و نظر خود در هنگام اجرای آرای قطعی محاکم کشور ایران می‌باشد، بنابراین واجد ایراد شرعی است.

۴. بند «۴» ماده (۱۲) - به هریک از طرفین اختیار داده است در صورتی که محکومیت صادره را مغایر قوانین و مقررات خود بدانند و یا به هر دلیل دیگری تعدیل محکومیت موضوع درخواست را لازم بدانند، می‌تواند مطابق قوانین خود اقدام به تبدیل و یا تعدیل محکومیت نمایند حال آنکه اصل موضوع تبدیل یا تعدیل مجازات امری قضایی و مستلزم داشتن صلاحیت شرعی مراجع اقدام‌کننده می‌باشد. به علاوه حکم جایگزین نیز لازم است

براساس قوانینی که عدم مغایرت آنها با موازین شرع احراز شده است صادر گردد حال آنکه به موجب این ماده محاکم کشور قطر صلاحیت می‌یابند بنابر تشخیص خود و در چارچوب قوانین و مقررات کشور قطر اقدام به تبدیل و تعدیل آرای قطعی محاکم ایران اقدام نمایند.

۵. بند «۵» ماده (۱۲) - مقرر داشته است «در صورت تبدیل محکومیت کشور اجراکننده حکم، آیین دادرسی خود را اعمال خواهد کرد» حال آنکه مقررات آیین دادرسی نیز جزئی از قواعد حاکم در رسیدگی قضایی می‌باشد و لازم است همچون قوانین ماهوی نسبت به عدم مغایرتشان با موازین شرعی بررسی لازم به عمل آید محدودیت‌های مقرر در ذیل این بند رافع ایراد شرعی مذکور نخواهد بود.

نتیجه‌گیری

با عنایت به مراتب فوق موافقتنامه حاضر اولاً در کلیت خود موجب به رسمیت شناختن مشروعیت صلاحیت قضایی محاکم کشور قطر می‌باشد و ثانیاً در بسیاری از موارد خود مستلزم حاکم کردن قوانین و مقررات کشور قطر بدون احراز عدم مغایرت آنها با موازین شرع است، بنابراین کلیت این موافقتنامه و احکام مصرح در آن مغایر موازین و احکام اولیه شرعی می‌باشد، لکن در صورتی که نمایندگان محترم انعقاد این موافقتنامه را به‌منظور تأمین مصالح ملزمه لازم بدانند، می‌توان در پرتو احراز عنوان ثانوی ضرورت، بر تصویب این موافقتنامه اصرار کرد.